

Institut za sociološka istraživanja
Filozofskog fakulteta u Beogradu

Mihailo Popović

TEORIJA I EMPIRIJA
SOCIOLOŠKO ISTRAŽIVANJE
DRUŠTVENIH KLASA I SLOJEVA

Beograd 1994.

OS 1231/
10001

Institut za sociološka istraživanja
Filozofskog fakulteta u Beogradu

Библиотека и архив Филозофског факултета у Београду

Mihailo Popović

TEORIJA I EMPIRIJA

SOCIOLOŠKO ISTRAŽIVANJE DRUŠTVENIH KLASA I SLOJEVA

Milesi - Bački

БИБЛИОТЕКА
ЕЉЕЊА ЗА СОЦИОЛОГИЈУ

нв. бр. 10001

05 12 21

**RAZVOJ SOCIOLOŠKE TEORIJE I METODOLOGIJE
TEORIJA I EMPIRIJA**
Sociološko istraživanje društvenih klasa i slojeva

Autor:
dr Mihailo POPOVIĆ

Recenzenti:
dr Vladimir MILIĆ, profesor univerziteta
dr Velimir TOMANOVIĆ, viši stručni saradnik

Izdavač:
Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu

Za izdavača:
dr Marina BLAGOJEVIĆ

Urednik:
dr Marija BOGDANOVIC

Štampa:
»ČIP ŠTAMPA«, Beograd

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије

316.34

ПОПОВИЋ, Михаило

Teorija i empirija : sociološko istraživanje
društvenih klasa i slojeva / Mihailo Popović. –
Beograd : Institut za sociološka istraživanja Filozofskog
fakulteta, 1994 (Beograd : ČIP Štampa). – 122 str. ;
24 cm. – (Razvoj socioološke teorije i metodologije)

Tiraž 300. – Rezime; Summary: Theory and
Empirical Research.

ISBN 86-80269-04-2

316.422

a) Друштвена стратификација б) Друштвена
неједнакост
ID = 28784396

ISBN 86-80269-04-2

Tiraž: 300 primeraka

U finansiranju ove knjige učestvovali su Institut za sociološka istraživanja
Filozofskog fakulteta i Ministarstvo za nauku i tehnologiju Srbije.

SADRŽAJ

PREDGOVOR

ODNOS TEORIJE I EMPIRIJE U SOCIOLOŠKIM ISTRAŽIVANJIMA KLASNO-SLOJNE STRUKTURE

Nedovoljna problemska određenost istraživanja klasno-slojne strukture	12
Razvijenost teorijskih pristupa	15
Višestruka povezanost teorije i empirije	21
Rezime	27

DRUŠTVENE NEJEDNAKOSTI KAO TEORIJSKI I EMPI- RIJSKI PROBLEM ISTRAŽIVANJA

Četiri shvatanja društvenih nejednakosti	33
Društvene jednakosti i društvena moć	36
Empirijske posledice teorijske neodređenosti i nedoslednosti	40
Rezime	43

DVE TEORIJE DRUŠTVENIH KLAŠA I NJIHOVA OPERACIONALIZACIJA U ISTRAŽIVANJU

Glavne teorijske prepostavke	46
Jedna ili više osnova klasne odnosno slojne podele društva	47
Teorija klasa i mogućnost socioološkog privređivanja	55
Mogućnost operacionalizacije Ransimenove i Gidinsove teorije slojevitosti odnosno klasa	59
Ko je više u pravu, Ransimen ili Gidins?	62
Rezime	64

IDEOLOGIJA, SOCIOLOŠKA TEORIJA I EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE KLASNO-SLOJNE STRUKTURE

Naučno i ideološko mišljenje	65
Karakteristike ideološkog načina mišljenja u sociologiji	68
Antagonističke i neantagonističke klase	70

Naučna pretpostavka i ideološka predrasuda	72
Rezime	76
KLASNA PODELA I DRUŠTVENA SLOJEVITOST	79
Tri pristupa problemu klasne i slojne podele društva	79
A. Sloj kao deo klase	79
B. Klasa i sloj - suprotne kategorije	81
C. Klase - jedan oblik slojevitosti	84
Klase i slojevi u društvenom prostoru	88
Problem polazne tačke teorijskog razmatranja	90
Zaključna razmatranja	94
Rezime	96
NOVI TEORIJSKO - METODOLOŠKI PRISTUP ZA STARO ISTRAŽIVANJE	99
Glavni društveni slojevi	105
Teorijski stav o raskoraku između normativnog i stvarnog i njegova operacionalizacija	108
Teorijske pretpostavke o raspodeli društveno-političke moći i njenem empirijsko istraživanje	110
Teorijski stav o mogućnosti zaoštravanja odnosa između slojeva sa produbljivanjem društvene krize	112
Rezime	116
Summary: THEORY AND EMPIRICAL RESEARCH	119

Mihailo V. Popović rođen je marta 1925. godine u Beogradu. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Beogradu, grupa za filozofiju, 1950. i od toga vremena do penzije (1990) obavljao je različite dužnosti na Filozofskom fakultetu. Bio je asistent za istoriju filozofije i logiku, a 1958. godine, posle položenog doktorskog ispita 1956, izabran je za docenta sociologije (osnovi nauke o društvu). Od osnivanja nastavne grupe za sociologiju (1959) držao je stalno nastavu iz opšte sociologije (za redovnog profesora izabran je 1970).

M. Popović je bio dekan Filozofskog fakulteta (1979-1981) i upravnik Instituta za sociološka istraživanja (1987-1990). Obavljao je dužnost pretsednika Srpskog sociološkog društva (1961-62) i pretsednika Jugoslovenskog sociološkog udruženja (1966-68). Kao stipendista Unesko-a boravio je 1958-59. u Parizu, Ženevi i Briselu, kao stipendista Fordove fondacije na specijalizaciji u SAD, (1963-64), a Fulbrajtuvo pomoć koristio je kao predavač sociologije u Olbaniju, (1981) država Njujork. Boravio je kraće vreme u Hamburgu, Varšavi, Poznanju, Lođu, Pragu i u Kini gde je držao predavanja na univerzitetima u Tijenčinu, Šangaju i Pekingu (dva meseca 1984. godine).

M. Popović je objavio samostalno pet knjiga: *Filozofski i naučni rad Alimpija Vasiljevića* 1972, *Savremena sociologija*, 1961, *Predmet sociologije*, 1965, *Problemi društvene strukture* 1967. i *Društvo i politika*, 1984. U saradnji sa kolegama napisao je četiri knjige: *Društveni slojevi i društvena svest*, 1977, *Teorija i problemi društvenog razvoja*, (1981), *Društvene nejednakosti*, 1987. i *Srbija krajem osamdesetih*, 1991. Popović je i autor više desetina naučnih rasprava, studija i članaka iz sociološke teorije i političke sociologije, koji su objavljeni u sociološkim i drugim časopisima.